

MICHAEL SARS

Avløs Vel

Jubileumsberetning

1924—1974

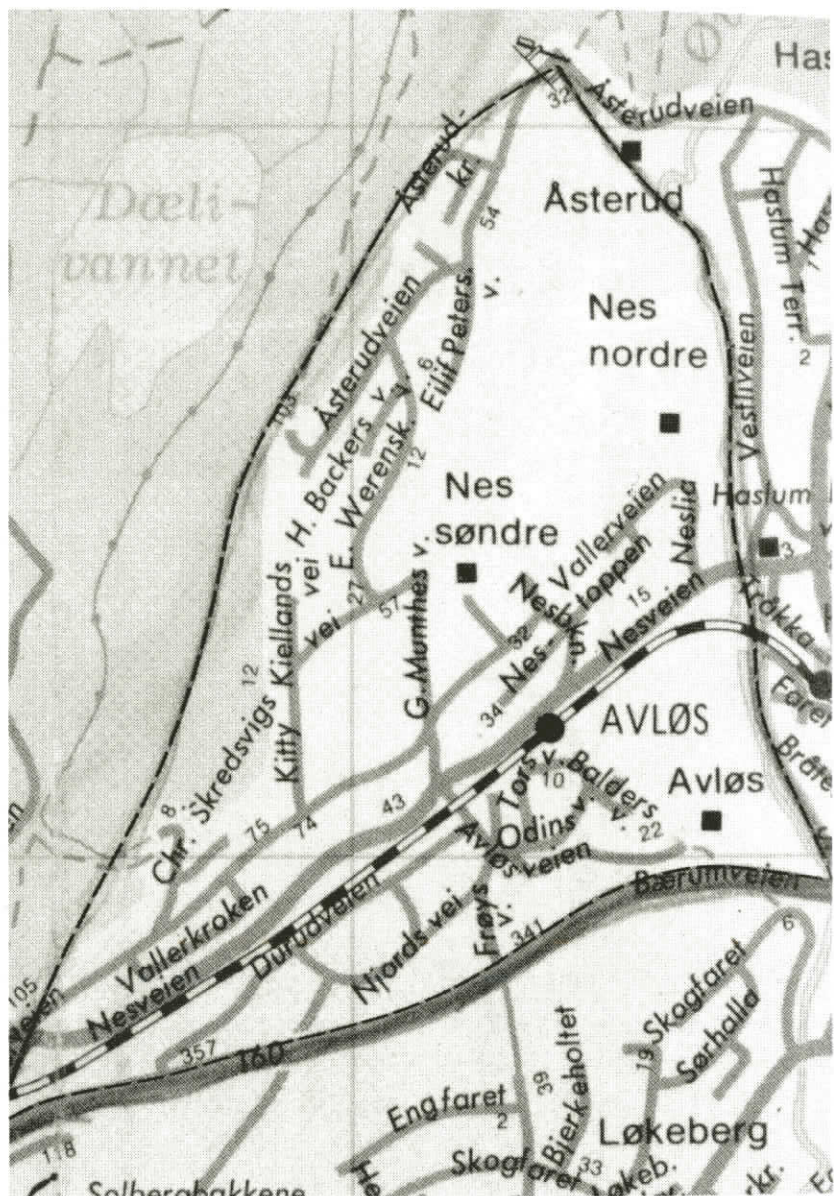

MICHAEL SARS

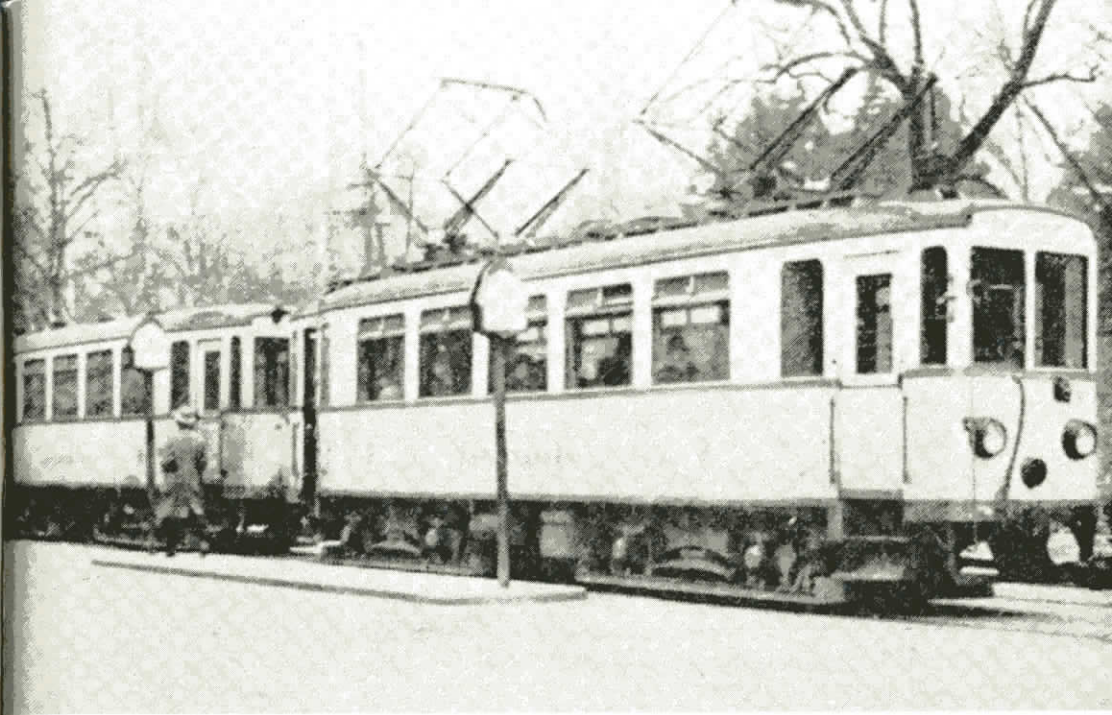
Avløs Vel

Jubileumsberetning

1924—1974

Avløs Vels grenser i jubileumsåret.

Bærumsbanens gamle vogner.

Det rusler en trikk gjennom Bærum. Stor og tung, og mange legger til: treg. Noen hurtigløper er den ikke og i et halvt hundre år og vel så det har den vært gjenstand for livlige diskusjoner i lokalavisen og i kommunestyret. Det er Kolsåsbanen, skapt i en periode da de skinnegående offentlige kommunikasjonsmidlene var svaret på hvordan kollektiv transport skulle være. Den er bygget før bussens gyldne tidsalder, og selvsagt før bussen mer og mer ble angrepet som stresskaper og luftforurensere. Av og til står det et skilt på trikken — Avløs, og Kolsåsbanen stanser ved Avløs stasjon, der trikkehallene venter og administrasjonen holder til. Konduktører og vognførere går gjerne ut på Avløs og nye folk kommer til. Folk som ikke vet bedre tror at det er derfor at stasjonen heter Avløs — det er der Kolsåsbanens betjening blir avløst.

Det er nok ikke riktig. Avløs er et gammelt gårdsnavn i Bærum og et av de sjeldneste i landet. Ekspertene har vanskeligheter med å forklare hva navnet egentlig betyr. Det eneste

som er sikkert er at det dreier seg om et gammelt navn, selv om det ikke dukker opp i skrevne kilder før i 1366 i formen Aflausu. Det ligger kanskje nær å tro at gårdsnavnet Avløs betyr en gård som er skilt ut fra en annen, men dette har ekspertene ingen tro på, selv om man nordpå har holmer som teter Avløs og som ligger like ved fastlandet, skilt fra det med et smalt sund. Professor Oluf Rygh mener at det mest sannsynlige er at gårdsnavnet må skrive seg fra at Avløs ligger på en fremspringende åsrygg som skyter ut fra Kolsåsmassivet og dalen rundt Dælivannet. Det virker kanskje ikke helt overbevisende, men professoren innrømmer da også at opprinnelsen til navnet må sies å være uklar. Navnet forekommer forøvrig bare et par steder i landet, og hva det betyr er strengt tatt nokså likegyldig, bare man har det klart for seg at det ikke har noe med Kolsåsbanen å gjøre.

Grunnen til at Kolsåsbanen stadig dukker opp, er at dette skal være løst og fast om Avløs Vel gjennom et halvt hundre år og velforeningen er Kolsåsbanens ektefødt barn, sprunget ut av de funksjonærboligene Bærumsbanen lot bygge i 1924.

Avløs Vel er en helst spesiell velforening i Bærum fordi medlemmene helt frem til den annen verdenskrig så å si alle var knyttet til Bærumsbanen. Det var en enhetlig gruppe med samme arbeidsgiver og stort sett med samme interesser, samtidig som det området som vellet dekket var forholdsvis avgrenset til skråningen fra Bærumsbanen nedover mot det som idag er Bærumveien. Til å begynne med var beboerne i funksjonærboligene, som etter en del diskusjon og forhandlinger med banens ledelse ble selveiere, knyttet sammen i en nokså løs forening som først i september 1927 tok navnet Bærumsbanens Huseierforening. Da var overdragelsen av husene til beboerne iorden. Det skulle gå ni år før man ble enige om å kalle foreningen for Avløs Vel.

I desember 1924 ble imidlertid det første styret valgt av beboerne i funksjonærboligene, så det er rimelig å regne dette året som stiftelsesåret for Avløs Vel, hvis man da ikke foretrekker den 16. september 1927 da det ble holdt generalforsamling på Avløs. I protokollen fra møtet heter det: «formannen redegjorde for dannelsen av et vel. Det ble en del debatt angående dannelsen av en sammenslutning, men det ble tilslutt

enstemmighet om å danne en forening. Det ble en del debatt om hva den skulle hete. Det ble mot en stemme vedtatt å kalle den for Bærumsbanens Huseierforening. Lover som var utarbeidet for sammenslutningen ble opplest og godkjent etter en del forandringer.»

Det var imidlertid i 1924 at Avløs Vel ble skapt. La oss se litt på det samfunnet som Avløs Vel skulle bli en ganske liten del av.

Det var det året Lillebil Ibsen debuterte, Arne Garborg og Nils Kjær avgikk ved døden og radioen ble født. Kronprins Olav ble myndig, Otto von Porat ble olympisk mester i tungvektsboksing, Christiania ble til Oslo og mer enn fem millioner arbeidsdager gikk tapt på grunn av arbeidskonflikter.

I Bærum var det kanskje ikke fullt så dramatisk, selv om arbeidskonflikter og dyrtid satte sitt preg på lokalsamfunnet. Ser man litt på disse fjerne år forstår man imidlertid at verden igrunnen ikke forandrer seg så meget. I Budstikka diskuterte man livlig vannproblemene i Asker, mens Bærumsfolk stilte krav om bedre kvalitet på vannet fra Østervannet. Bærum kommunestyre vedtok å sette fartsgrensen på Drammensveien til 24 km. i timen og Lommedalsbussen fikk en ny Republique-bil med 35 hestekrefter og plass til 16 personer. Budstikka kunne fortelle at det var sitteplasser på begge sider av midtgangen, slik at man nesten har følelsen av å komme inn i en jernbnevogn når man stiger på.

Det var riktignok ikke rare greiene sammenliknet med den bussen som ble satt inn i ruten mellom hovedstaden og Snarøya i mai — en veldig omnibusbil, syv meter lang og med 13 dobbeltseter med plass til 26 passasjerer. Den hadde syv gear, og sjåføren kunne strø sand under farten, om det skulle bli glatt på veien.

Den 1. juli 1924 ble Bærumsbanen åpnet til Bekkestua og trafikkantene gikk til streik på grunn av de høye billettprisene. I oktober flyttet Bærumsbanen sin administrasjon til Avløs, formannskapet i Bærum bevilget kr. 100 i sykkelgodtgjørelse til assistent Somdalen og Budstikka var på besøk i det avisen kalte «funktionærbyen paa Avløs.»

Med andre ord, alt skulle være klart til å fortelle løst og fast om Avløs Vel gjennom mer enn 50 år.

Et nærmiljø blir skapt

Boligene på Avløs var noe helt spesielt i Bærums historie. Riktignok ble det allerede like etter århundreskiftet reist en serie boliger på Nedre Nadderud, der Typografenes Boligselskap bygget sine hus fra 1901 og fremover og skapte typebyen som gjennom et par tiår satte sitt helt spesielle preg på strøket og på forholdet til nabo-områdene. På samme måte som på Avløs var de som skaffet seg hus i «typebyen» hentet fra en helt spesiell yrkesgruppe — de var typografer, men mens de som skulle slå seg ned på Avløs alle hadde sin arbeidsplass så å si på bostedet — de arbeidet ved Bærumsbanen — hadde typografene sin arbeidsplass inne i Christiania. De tok toget til byen fra Stabekk stasjon i de tidlige morgentimene og kom hjem sent om kvelden og hadde ikke annet fellesskap enn sitt fag. De ble da heller ikke noen enhetlig gruppe og etter forholdsvis kort tid gikk de opp i det omliggende lokalsamfunnet, mens beboerne på Avløs gjennom en menneskealder eller to, mer eller mindre har vært knyttet til Bærumsbanen og bevart noe av det opprinnelige, selv etter at utviklingen sprenget de snevre grensene som ble satt da Bærumsbanens funksjonærboliger ble reist.

Bakgrunnen for anlegget av funksjonærboligene på Avløs var forlengelsen av Bærumsbanen til Haslum i 1924 og planene om å føre banen videre til Kolsås. Samtidig som arbeidet med baneforlengelsen ble satt igang ble det også utarbeidet planer for et administrasjonssentrum på Avløs med kontorbygninger, verksteder og vognhaller. I tilknytning til dette anlegget, som står nokså uforandret den dag idag, kjøpte Bærumsbanen et område på omlag 40 mål der det ble bygget 39 leiligheter. Arbeidet ble påbegynt i mars/april 1924 og i oktober var man kommet så langt at Budstikka var på besøk og ga en begeistret beskrivelse av funksjonærbyen på Avløs.

Budstikka kunne fortelle at av de 36 boligene var seks bygget sammen som tomannsboliger mens resten var eneboliger. «Såvel en- som tomannsboligene virker utenfra vakre og solide og er innvendig praktisk og greit innredet. Arkitekten har med stort hell fått hustypene til å virke indivi-

Slik var de første husene i Kongo.

duelle og ikke som ledd i en kolonibebyggelse, men som hyggelige og innbydende hjem for mennesker, uten at dette er skjedd på bekostning av bebyggelsens harmoni,» heter det i Budstikka, som også kan fortelle at husene ligger såpass langt fra hverandre at det er blitt plass til en liten have rundt hvert hus.

Det går frem av avisens beskrivelse at det var forskjell på folk også på Avløs. Det Budstikka kaller høyere funksjonærer får noe større boliger med dagligstue og anretning i første etasje mens vanlige funksjonærer måtte nøye seg med kjøkken, stue og bad. I annen etasje i alle husene var det to større værelser og et kott eller tre mindre rom. Alle kjøkken hadde varmtvannsbeholder og innlagt wc og bad, noe som ikke var daglig kost i 1920-årenes Bærum.

Arkitekt for bebyggelsen på Avløs var Just Borthen i Christiania. Han hadde også ansvaret for reguleringen av området og det veisystemet man har den dag i dag i den gamle kjernen av Avløs Vel.

Alle hus var innflytningsklare i desember 1924 og efter anmodning fra direktør Falkenberg i Bærumsbanen kom beboerne sammen like efter innflyttingen for å danne et utvalg som skulle ha til oppgave å ta seg av alle felles anliggender som f.eks. veibelysning, snerydning, fellesinnkjøp av varer, opprettelse av salgssteder og lignende.

De som ble valgt og som går over i historien som det første styret i det som senere skulle bli Avløs Vel var: verksmester Annerløv, stasjonsmester Holm, vognfører Solberg, vognfører Sigvartsen og vognfører Ødegaard.

Styret — eller utvalget som det heter i vellets gamle protokoller — fikk riktignok temmelig raskt nok så meget å gjøre med de daglige problemer som har satt sitt preg på alle velforeninger i Bærum, men hovedoppgaven den første tiden ble forholdet til Bærumsbanen og ordningen av eierforholdet til boligene, noe som skapte både praktiske og økonomiske problemer gjennom flere år.

Det kostet omlag kr. 850.000 å bygge de 29 boligene på Avløs og styret i Bærumsbanen besluttet å overdra husene til banens funksjonærer for en pris som lå på 60 prosent av det de kostet.

Kjøpesummen ble i sin helhet lånt i banens pensjonskasse, slik at de nye huseiere ikke fikk noe direkte kontantutlegg. De måtte imidlertid forplikte seg til å betale renter av kjøpesummen, forsikring, vannavgift og vanlig vedlikehold. For 40 prosent av husenes verdi måtte eierne utstede en 2. prioritets panteobligasjon til Bærumsbanen. Det var imidlertid meningen at den skulle være rente- og avdragsfri så lenge boligen ble bebodd av en funksjonær eller pensjonist ved banen. De beløp huseierne måtte betale renter av — lånet i pensjonskassen — lå på kr. 16.000 for de største boligene, kr. 14.000 for den mellomste typen og kr. 12.000 for tomannsboligene.

Dette kunne direktør Falkenberg opplyse på den store festen som ble arrangert på Strand da Bærumsbanen ble åpnet fram til Haslum i november 1924. Det var en stor middag, med meget fint folk som gjester, men de som skulle bo i de nye husene på Avløs

Fra anleggstiden av Bærumsbanen, der hesten hjelper til med å gjøre seg selv overflødig mens skinnegangen arbeider seg fremover mot Avløs.

var neppe til stede. Deres hverdag de første årene i forholdet til Bærumsbanen ble da heller ikke så problemfri som direktørens tale på Strand skulle tyde på. Det skulle faktisk gå to—tre år før man kom så langt at alle formalia var i orden og beboerne ble huseiere i ordets egentligste forstand.

Innflyttingen på Avløs fant sted i desember 1924 og de 39 familiene som senere skulle danne grunnstammen i det fremtidige Avløs Vel kunne feire jul under eget tak. At alt langt fra var idyll blir nok så klart når man leser «utvalgets» første forhandlingsprotokoller. Den 19. januar 1925 ble man enige om å søke foretrede for direktør Falkenberg for å få vite hvordan

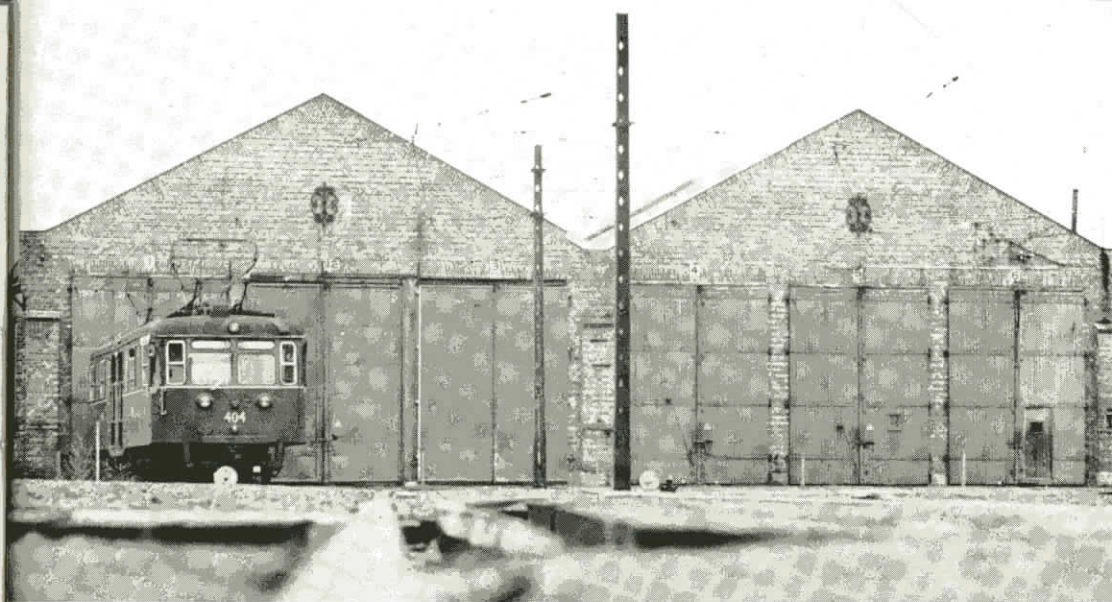
bestemmelsene egentlig skulle være for den endelige overdragelsen av husene til beboerne. Blant annet ble det understreket at det var adskillig bekymring over den økonomiske siden av saken. Helt fornøyet med husene var man vistnok heller ikke, for man kommer stadig tilbake til spørsmålet om eiendommene ikke bør besiktes av bygningsmyndighetene i Bærum før beboerne formelt overtar dem.

Forhandlingene med Bærumsbanens ledelse trakk i langdrag og referatene fra mange møter er preget av en meget stor respekt for direktøren og stort sett ble hans råd fulgt, som f.eks. da han frarådet beboerne å få en sakkyndig komite til å besiktige eiendommene for å se om alt var i orden og i overensstemmelse med lovens krav. En slik komite ville være ensbetydende med å legge seg mellom byggmesteren og selskapet og lage historier. Skulle kommunale myndigheter ha noe å bemerke skulle huseierne bare henvise til Bærumsbanens ledelse, — og det var det ingen som skulle ha noe å bemerke til.

Selv om respekten for direktøren var stor, besluttet man alikevel å søke juridisk assistanse da man kom så langt som til undertegnelsen av kontrakten om overdragelse av husene fra Bærumsbanen til den enkelte beboer. Det skulle også holdes mange møter og det ble diskutert i mange timer før man kom frem til en avtale som kunne aksepteres.

Et sentralt punkt var spørsmålet om husene var i bygningsmessig tilfredsstillende stand, og det er vel noe som tyder på at det kanskje manglet en del, noe som på en måte ble til økonomisk fordel for de nye huseierne i en tid da folk var mer vant med å gjøre forefallende arbeid selv.

Dette ga seg blant annet utslag i nedbetalingen på den 2. prioritets panteobligasjon som Bærumsbanen hadde i husene. Etter adskillig diskusjon nådde man frem til en avtale som gikk ut på at arbeid utført på hus og have skulle godskrives huseieren i form av nedskrivning av gjeldsbeløpet på panteobligasjonen. Et krav om at 2. prioritets panteobligasjon skulle bli automatisk slettet etter 10 år, kunne banen ikke gå med på, og i tiden frem til høsten 1927 ble det holdt en rekke møter både mellom huseierne og mellom beboernes tillitsmenn og Bærumsbanens direksjon for å få løst prinsippene for overdragelsen av husene fra banen til beboerne.

Vognstallene på Avløs.

De fleste møtene ble holdt midt på natten, så det hele kan virke litt mer dramatisk enn det egentlig var når det i de gamle protokoller gang på gang står at møtet ble hevet klokken tre om natten. Møter ble ikke holdt i arbeidstiden i de dager.

Den største striden sto kanskje om Bærumsbanens krav om at huseierne skulle betale alle utgifter med stemplet papir og tinglysning av skjøtene. Påstand sto mot påstand. Huseierne mente at de hadde direksjonens ord på at Bærumsbanen skulle betale det hele.

I januar 1926 sendte huseierne et andragende til direksjonen for Bærumsbanen og ba om å slippe å betale utgiftene til skjøte med begrunnelse at de hele tiden hadde regnet med at denne utgiften var dem uvedkommende, samtidig som de siden innflytningen hadde hatt så store utlegg på husene at de ikke kunne klare å betale mer. En ukes tid senere svarte direksjonen at man hadde behandlet problemet og besluttet å utsette det inntil videre. Foreløpig ville derfor ingen bli trukket i lønn for utgifter til skjøte og tinglysning. I september underrettet imidlertid direksjonen huseierne om at andragendet om å slippe å betale var avvist og utgiftene til skjøte og tinglysning ville bli trukket i lønnen over et år.

På huseiermøte den 10. september ble det satt opp en skrivelse der huseierne på Avløs meddeler Bærumsbanens direksjon at man beklager at man ikke ser seg istand til å betale noe til tinglysning og stemplet papir. Det heter bl.a. i skrivelsen: «eierne har nå brukt opp alle sine sparepenger på anskaffelsen av kjøkken-skap og benker, klesskap, maling, tapetsering og har hatt store utgifter på tomtene, slik at de ikke har mer å betale med. Når så hertil kommer veldige skatter som skal trekkes av den før så sterkt reduserte gasje, blir der nu så alt for lite igjen til det aller nødvendigste. Vi vil derfor atter andra den ærede direksjon om å ta saken opp til fornyet behandling og alvorlig overveielse, da vi ikke makter å betale disse utgiftene.»

Skrivelsen var undertegnet av kontrollør Hoel og reparatør Chr. Nilsen som den 15. september fikk svar fra Bærumsbanen, der direktør Falkenberg beklager å måtte meddele at direksjonen under henvisning til, selskapets «ugunstige økonomiske stilling, som ytterligere er forverret ved streiken ivåres, finner å måtte fastholde den tidligere beslutning om at omkostningene med eiendommenes overdragelse må bæres av kjøperne.»

Resultatet ble at huseierne henvendte seg til en advokat for å finne ut om de virkelig var forpliktet til å betale. På et livlig møte en mørk høstnatt i oktober ble man enige om å svare tilbake at huseierne — etter innhentede opplysninger mente de ikke hadde plikt til å betale noe i det hele tatt. Et kompromisforslag som gikk ut på at banen og huseierne skulle dele utgiftene ble forkastet mot en stemme og den 21. oktober skrev utvalget til direktør Falkenberg og minnet ham om at han hadde sagt at Bærumsbanen skulle bære alle utgiftene og at huseierne fullt og helt hadde stolt på dette. «Ifølge de opplysninger vi har skaffet til veie er vi ikke forpliktet til å betale for skjøtets overdragelse,» og på denne bakgrunn har vi på et møte natt til 20. oktober besluttet å nekte å betale.

Man var med andre ord havnet i en åpen konfliktsituasjon, men kontakten var ikke brutt. Forhandlingene med Bærumsbanen fortsatte. Hva som foregikk på de lukkede møter på direktørens kontor vet man ikke, men den 28. november la Bærumsbanens direksjon frem et forslag om å dele utgiftene til skjøte og stemplet papir. Diskusjonen var livlig og huseierne delte seg i to leire. En gruppe ville godta direksjonens forslag, en

annen holdt fast på at man ikke skulle betale. På et møte den 1. desember forsøkte man å nå frem til enighet, og det ser ut som om man til slutt ble enige om å overlate saken til styret. Dagen etter aksepterte styret direksjonens kompromisforslag og skrev til direktør Falkenberg at huseierne på Avløs fremdeles er av den mening at de ikke plikter å betale noe. «Men på grunn av vår stilling til selskapet finner vi allikevel å måtte gå med på direktørens tilbud.»

Den første vanskelige tiden var med andre ord forbi. Forholdet til Bærumsbanen var avklart, huseierne på Avløs var blitt herre i eget hus, noe som i første omgang avspeiler seg i styreprotokollen, der det ikke er skrevet mange linjene etter godtakelsen av direktørens kompromis i skjøte-saken. Dette kompromisset danner imidlertid et skille i Avløs Vels historie — eller i historien til den sammenslutningen som senere skulle gå over til å bli Avløs Vel — nå begynner man å tale om å danne en virkelig velforening med eget styre, lover og bestemte målsetninger. Planene er første gang fremme på et møte mellom huseierne den 11. oktober 1927, der man imidlertid ble enige om å utsette spørsmålet om å danne en velforening til senere på høsten.

På generalforsamlingen den 16. november oppnådde man etter adskillig diskusjon enighet om å danne en velforening, men flertallet tok avstand fra forslaget om Avløs Vel. Mot én stemme ble det besluttet å kalle foreningen for Bærumsbanens Huseierforening. Lovene ble godkjent og ny generalforsamling kalt sammen til 22. november for å velge styre. Samtidig godkjente man alle vedtak fra forrige medlemsmøte, bortsett fra at formålsparagrafen i Bærumsbanens Huseierforening ble endret slik at den kom til å lyde: «Foreningens formål er å samle alle parselleiere som er overdradd hus av Bærumsbanen for å fremme felles interesser.»

Som foreningens første offisielle formann ble valgt A. Økern, C. Nøglegaard ble viseformann, kasserer K. Back, styremedlemmer: K. Holm, O. Sigvartsen og O. Løkken.

Og så var Bærumsbanens Huseierforening klar til å ta seg av alle de utallige små hverdagens problemer som preget et vels arbeid i Bærum til langt opp mot vår egen tid. Den virkelige velhistorien begynner.

Et vel blir skapt

Velferdsstatens innbyggere og de som bor i våre dagers systematiserte samfunn der man av og til har inntrykk av at det sitter et eller annet vesen og tar seg av deg fra vuggen til graven, har av og til vanskelig for å forstå de problemer og vanskeligheter de gamle velforeningene hadde å kjempe med bare 50 år tilbake i tiden. Oppgaver som det idag er en selvsagt sak at kommunen tar seg av, var det velforeningene som måtte forsøke å løse på best mulig måte — på frivillig basis, på dugnad og gjennom samarbeid i nærmiljøet lenge før dette ordet var skapt. Derfor er historien til alle velforeningene i Bærum innerst inne temmelig like, selv om foreningenes utgangspunkt er forskjellige. Noen vel er vokset frem rundt utparsellerte gamle gårdsbruk, andre er skapt fordi de er blitt utstøtt av et opprinnelig vel og andre igjen er blitt til fordi det var et behov for beboerne på et spesielt område for samarbeid og organisasjon.

Bærumsbanen Huseierforening — eller som vi nå vil kalle den — Avløs Vel — er en helt spesiell velforening i Bærum fordi den i en årrekke fikk virke innenfor et relativt begrenset område med en stabil og enhetlig medlemsmasse, som hadde ett felles tilknytningspunkt — Bærumsbanen.

Dette gjør at velhistorien kanskje ikke blir så spennende. Det er de små og jevne hverdagsproblemer som setter sitt preg på velforeningens arbeid helt fra det første styremøtet i «utvalget» den 19. januar 1925 da man ble enige om å ta spørsmålet om veibelysningen opp med direktør Falkenberg.

Vellets økonomiske utgangspunkt var beskjedent idet man ble enige om å skyte inn kr. 1 pr. hus til å dekke felles utgifter. Så mange penger var det ikke når man samtidig ser at vellets representanter forhandler med gårdbruker Haslum på Avløs gård om levering av melk til 55 øre literen. Velforeningen syntes det var i meste laget og forsøkte forgjeves å komme ned i 50 øre literen.

Avløs lå uendelig langt ute på landet for 50 år siden. Foran huseierforeningens eiendommer lå dyrket mark og Avløs gård, på den andre siden av Bærumsbanen var det skog og nesten villmark, i alle fall for banens funksjonærer som nok var bedre

kjent med byens gater enn krøtterstiene under Kolsås. Øverlandselva dannet et skille mot Haslum — et nytt bo-område i Østre Bærum der utparsellering av tomter var begynt noen år tidligere og der en velforening allerede var i aktivt arbeid, selv om strøket ikke hadde fått den karakter av velstående villasamfunn det har idag.

Veiforbindelsene til Haslum og til Sandvika var de gamle gårdsveiene som bare i beskjeden målestokk hadde fulgt med i det man kan kalle tidens krav. Nesveien gikk fra det vi idag kaller Nes-Åsterud og diskuterer i kommunale boligprogram, forbi den nye stasjonen på Avløs og nedover mot Evje gård, til den kom inn på dagens Brynsvei og ned i Sandvika. Evjebakken er et minne om den gamle gårdsveien. Skulle man fra Avløs til Haslum måtte man over en skrøpelig bro over Øverlandselva og inn på Kirkeveien som siden alders tid hadde vært kirkevei for folk som skulle til Haslum kirke.

Broen over Øverlandselva var forøvrig den første saken huseierne på Avløs tok opp med kommunen midt i alt strevet med å bringe eierforholdene i orden. Det var i oktober 1925 at man henvente seg til formannskapet og ba om å få veien over Nes bro mer sikker og ufarlig, f.eks. ved veibelysning og tettere og sikrere rekkverk. Det ble bl.a. anført at veien og broen slik den nå er nærmest må karakteriseres som livsfarlig, særlig for de mange skolebarn som må gå der til dels i stummende mørke. I januar fikk man svar fra kommuneingeniøren som gikk ut på at beboerne på Avløs fikk smøre seg med tålmodighet ennå en tid, for det ville ikke bli aktuelt med noen provisorisk forbedring av den gamle broen, fordi kommunen hadde planer om å bygge en helt ny bro. Til dette arbeidet og til omlegging av Nesveien hadde kommunestyret den 29. desember 1924 bevilget kr. 30.000. I likhet med alle andre veiarbeider i Bærum på den tiden skulle arbeidet utføres som nødsarbeid.

Som i alle gamle vel-distrikter spilte veibelysningen en stor rolle. Uendelig mange er de diskusjoner som har vært ført rundt om i bygden om lys langs velveiene og tallrike er de brev som har gått fra velforeningene til Glommen Træsliberi, som leverte elektrisk kraft til Bærum, for å få vite hvor meget man skulle betale for hvert enkelt lampepunkt satt opp på stolpene i private velveier. Også huseierne på Avløs tok opp veibelysningen som-

meren 1925 da man diskuterte om man skulle henvende seg til Glommen for å få vite hva det ville koste å få anbrakt en del lamper i strøket. Etter en del debatt ble man enige om å vente til overdragelsen av husene var i orden. Det ser imidlertid ut som om det allikevel ble rettet en henvendelse til Glommen, for på et møte i utvalget i august kunne formannen opplyse at Glommen Træsliberi var villig til å sette opp 10 lamper på Avløs for omlag kr. 385.

Noen avgjørelse ble ikke tatt i første omgang, men etter hvert som tiden gikk og det nye samfunnet langsomt stabiliserte seg frem til en avtale om husene med Bærumsbanens ledelse, dukket nye problemer opp. Veiene måtte holdes i orden, det ble aktuelt å anlegge lekeplass og det viste seg snart at det var problemer med kloakken. På et møte der de fleste huseierne var til stede høsten 1927 ble det uttrykkelig slått fast at huseierne ikke betraktet seg som kloakkeiere og de kunne ikke være ansvarlige for reparasjon og vedlikehold av hovedkloakken. Dette underrettet de Bærumsbanens styre om og sa seg samtidig villig til å støtte banens ledelse med sine underskrifter, hvis direksjonen ville henvende seg til Bærum kommune om overtakelse av kloakken, som var blitt anlagt i forbindelse med byggingen av administrasjonsbygg og vognhall på Avløs.

Hverdag på Avløs

Efter at forholdet til Bærumsbanen var blitt ordnet og Bærumsbanens Huseierforening var stiftet begynner livet på Avløs å gli inn i roligere former med alle nybyggerstrøkets problemer, i en tid i Bærums historie da det meste av det som man betrakter som naturlige kommunale oppgaver idag måtte ordnes i privat regi. Det var veilys og veivedlikehold, søppeltømming og vann og kloakkspørsmål. Styret i huseierforeningen fikk nok å henge fingrene i, og som så mange steder ellers var søppelproblemet kanskje det som var vanskeligst å løse. Man hører stadig om søppel som er lagt på tilfeldige steder langs veiene.

Til slutt besluttet styret at det skulle anlegges en felles søppelplass nede ved Øverlandselva, der alle skulle legge sitt avfall. Hver huseier måtte til å begynne med sørge for å tømme sin egen søppel.

Veiene mellom husene måtte også holdes vedlike. Tidlig valgte man dugnad som den beste måte å få utført nødvendig arbeid på. Selv om det ble skrevet ut kontingent fra 1927, var Huseierforeningens økonomi ikke noe å skryte av og utgifter til felles oppgaver ble stort sett utlignet på huseierne i tillegg til kontingenten. Man sparte der det kunne spares. Sommeren 1928 ble man f.eks. enig om å fikse på veiene som best man kunne uten å kjøre på grus eller singel. Regnskapet det året balanserte forøvrig med kr. 188.05 og man besluttet å bruke Oslo Sparebank som bank.

Langsomt begynner det lille samfunnet på nedsiden av Bærumsbanen å skifte karakter. Båndet med banen blir svakere, huseierne og deres forening mer selvstendig. Det blir mer og mer Bærum kommune som er forhandlingspartner i problemer som oppstår. Man er bokstavelig talt mer herre i eget hus, noe som bl.a. ga seg utslag i et forslag på generalforsamlingen i desember 1928 da det ble vedtatt å skaffe nummerskilt til husene. Man ville ikke lenger figurere som «Bærumsbanens boliger» i mantallet og i andre offentlige registre. Det tok riktignok adskillig tid å få gjennomført generalforsamlingens vedtak og først på årsmøtet i november 1931 var man kommet så langt at han hadde fått tilbud på nummerskilt — grønne og av aluminium — og blitt enig med regulerings sjefen om plasseringen. Det er forresten et problem som går igjen i en rekke velforeninger om nummerreringen skal begynne i den ene eller den andre enden av en velvei. Noe problem ser dette ikke ut til å ha vært på Avløs, og man gikk til norrøn mytologi for å finne veinavn.

Det skjer igrunnen ikke så meget på Avløs i disse årene, man diskuterer søppelproblemet — slik man skulle gjøre til langt inn i vår egen tid, man referer skrivelser fra helserådet om anskaffelse av søppelkasser og forhandlinger med gårdbrukere i distriktet om bortkjøring av søppel. Veilys blir diskutert og det elektriske anlegget i husene, dugnad på veiene og andre nokså hverdagslige problemer.

Foreningens protokoller inneholder ikke den store drama-

tikk, men mellom linjene kan man lese seg til hvordan bo-settingen begynner å stabilisere seg. Man ser barn som leker der de helst ikke bør være, man aner flittige hender i arbeid i sene kveldstimer i havene. Fruktrær vokser opp og man diskuterer om man skal anskaffe en sprøyte til sprøyting av trærne, med en huseier som ansvarlig for utlån. Spørsmålet om å kjøpe inn en felles havesaks for å kunne beskjære fruktrærne blir tatt opp, men her slår styret fast at det koster ikke så meget å kjøpe en saks, så det får den gjøre som mener han har bruk for den.

Avløs lå noe isolert fra resten av tettbebyggelsen i Bærum i mange år, men helt ute på landet var det jo ikke. Nesveien var bindeleddet østover mot butikk, skole og kirke. Barna på Avløs gikk på Haslum skole, som ble tatt i bruk i 1922. Hvis man ville, kunne man handle i Dalbo Landhandleri i Kirkeveien der Haslum postkontor nå holder til, men husmødrene på Avløs dro gjerne til byen for å gjøre innkjøp. Det var penger å tjene når man kjøpte inn litt mer enn til det daglige behov, slik skikken er i våre dager. Alle som bodde på Avløs reiste gratis med Bærumsbanen og lavprisbutikken er ikke noe handelsstanden fant på i 1970-årene, selv om det ikke var CC-dimensjoner over kolonialbutikkene i Storgata og Torggata.

1920-årene og et godt stykke inn i 1930-årene var vanskelige år for mange. Folk på Avløs var kanskje litt mer privilegert enn mange andre. De hadde fast arbeid ved banen og fast lønn, så de hadde i alle fall noe å kjøpe for. Det var dem som ikke hadde det en gang. Dette satte sitt preg på den politiske innstillingen til folk, noe som ga seg helt spesielle utslag i den valgkretsen som Avløs hørte til — Haslum krets. Kretsen omfattet gårdene Nes, Avløs, Haslum, Øverland, Haga, Hosle, Garløs og Skotta, men tyngdepunktet av befolkningen bodde på Haslum — fra kirken og i et belte nedover mot Bærumsbanen — og på Avløs. Resten av kretsen var forholdsvis tynt befolket. Uten at politikken har spilt så stor rolle i Avløs Vels historie, er det interessant å registrere at det i en årrekke fra slutten av tyveårene og langt opp i 70-årene ble avlagt flere stemmer på de sosialistiske partiene enn på de borgerlige. Det er mulig at befolkningssammensetningen på Haslum er en av årsakene til dette, men gamle folk sa alltid at det var samme slags mennesker

som bodde på Avløs og i Tschudimarka (Haslum). Et av de mest aktive kretslagene i Arbeiderpartiet i Bærum ble da også Haslum kretslag med medlemmer både fra Haslum og Avløs og kanskje også fra Løkeberg. Folkets Hus på Haslum ble reist på grensen mellom Haslum og Avløs, like ved broen over Øverlandselva. Denne broen og Nesveien ble forresten det første kontaktpunktet mellom Avløs Vel og velforeningen på Haslum som sommeren 1932 foreslår et samarbeid med Avløs om belysning av Nesveien — «hvori der ønskedes enighet om halvvering av utgifterne.» Avløs Vel var med andre ord etablert og anerkjent av andre velforeninger og lever nå sitt eget liv videre som en naturlig del av den mangeartede velfloraen som har satt sitt preg på utviklingen i Bærum i alle de årene som den gamle jordbruksbygden langsomt endret karakter og gikk over til å bli forstadskommune, med helt andre problemer og krav enn den gang det var forholdsvis langt mellom gårdene og god plass mellom folk som bodde i Bærum.

Så stort var det vel ikke det som skjedde i de små villaveiene på Avløs i slutten av 1930-årene, da tidene begynte å bli bedre og livet litt lettere å leve, inntil det igjen ble virkelig vanskelig en aprildag i 1940. La oss likevel ta en ilmarsj gjennom velprotokollene og hente løst og fast fra noe som idag er en fjern fortid.

På kryss og tvers

Helt ferdig med Bærumsbanen var huseierne på Avløs imidlertid ikke og midt i 30-årene dukket det opp et problem som nok rystet det lille samfunnet. Det var 1.prioritetslånet i banens pensjonskasse som kastet sine skygger inn i styrets forhandlinger etter at direktør Samuelson ved Bærumsbanen hadde antydnet at det var ønskelig med et avdrag på lånet. Det var i februar 1935. Styret besluttet at dette var noe man måtte ta opp på et medlemsmøte, men det ser ut som om faren for krav om avdrag drev over for denne gangen. På generalforsamlingen i november

dukket det imidlertid opp igjen og det ble enstemmig vedtatt at ingen skulle opptre på egen hånd og undertegne noe dokument fra Bærumsbanen der man forpliktet seg til å betale ned lånet. Man skulle opptre i fellesskap, og det ser ut til at dette førte frem, for det som styreprotokollen fra generalforsamlingen kalte «avdragstruslene» dukker ikke opp igjen.

På mange måter ble styremøtet den 9. november 1936 en liten begivenhet for da besluttet man å søke Bærum kommune om bidrag på samme måte som alle andre velforeninger i Bærum og man slo kategorisk fast at fra nå av skulle huseierforeningen — slik man tidligere var blitt enige om — hete Avløs Vel. Beslutningen ble enstemmig godkjent av medlemmene på generalforsamlingen noen dager senere, der styret kunne opplyse at man nå hadde valget mellom å søke slikt bidrag eller å heve medlemskontingenten hvis man skulle kunne klare alle utgiftene. En forbedring av veilyset var blitt en nødvendighet og det var et alminnelig ønske om å få bedre brøyting av veiene. Disse to spørsmålene ble imidlertid utsatt i påvente av kommunens reaksjon på ansøkingen om velbidrag.

I februar 1937 kunne så styret fortelle et medlemsmøte, der riktignok bare åtte medlemmer var til stede, at kommunen hadde bevilget kr. 200 til Avløs Vel til veibelysningen. Vellet var med andre ord akseptert på høyeste hold i kommunen. Det var imidlertid ikke ensbetydende med at pengene strømmet rikelig inn i velforeningens kasse. De kommunale bidragene var forholdsvis beskjedne og utgiftene store, eller som styret uttrykte det i slutten av november 1939 «formannen gjorde rede for det som var gjort i løpet av året, og det var svært lite på grunn av for lite penger i kassa.»

Det var allerede krig ute i Europa og man begynte å merke den, selv i små norske lokalsamfunn. Ikke så at det var mangel på noe, men nye begrep som f.eks. sivilt luftvern dukket opp. Den 2. april 1940 ble velformannen på Avløs valgt som utsending til Bærum sivile luftverns møte. Samtidig diskuterte man spørsmålet om å heve brannforsikringen, men før man kom så langt at man tok noen beslutning ulte luftvernsirene over vognhallen på Avløs for første gang for alvor.

I samarbeid med Bærumsbanen ble kjellervinduene på Avløs spikret igjen med planker og alle ble oppfordret til å forsøke

å innrede et kjellerrom som tilfluktsrom. Veilyset som man hadde hatt så meget arbeid med fra vellets første dag, ble slukket og det skulle gå fem år før de ble tent igjen. Bærum kommune besluttet imidlertid å sette opp spesielle orienteringslamper rundt om i bygda og Avløs Vel søkte om å få slike lamper i sitt distrikt.

Så veldig positiv ble reaksjonen visstnok ikke for et par år senere beslutter Avløs Vel å konferere med Bærumsbanen og Glommen — som fortsatt leverer strømmen — om oppsetting av et par blennede lamper i vellets område, der det i det hele tatt ikke er gatebelysning.

Krigen førte til en viss omlegging av livet på Avløs. Særlig satte husdyrholdet sitt preg på omgivelsene og medlemmene av vellet ga flere ganger uttrykk for bekymring over renhold og lukt. Alle var enige i at man ikke kunne nekte noen å holde høns eller villagris, tvertimot betraktet man det som positive innslag i mataukingens tjeneste. Høns og gris trengte imidlertid hus og det var ikke alle som var like fornøyd med plasseringen av uthusene. På et medlemsmøte den 8. mai 1944 — nøyaktig et år før krigen sluttet — ble spørsmålet tatt opp om det ikke burde oppnevnes en egen komite som skulle bestemme hvor på tomtene uthusene skulle settes opp, da man regnet med at de ville bli permanente. Etter en lang og livlig diskusjon ble forslaget om uthuskomite avvist med den begrunnelse at de fleste hadde vært i kontakt med Bærum kommune før uthusene ble satt opp.

Så rullet da krigen over Avløs Vel, uten den store dramatik på det lokale plan, man dyrket grønnsaker i havene, der hver jordflekk ble utnyttet, man hadde kaniner og villa-griser som i alle andre vel i Bærum. Det ble opprettet sivilt luftvern, der Bærumsbanen påtok seg ledelsen, men vellet ble delt opp i tre soner med tre ansvarlige velmedlemmer i hver sone.

Det skjedde med andre ord ikke så meget i Avløs Vel — i alle fall ikke av ting som hadde almen interesse, noe styret klart ga uttrykk for i september da man hadde fått en henvendelse fra Forstadsposten som tilbød gratis trykk av vellets beretning. Styret drøftet saken og styreprotokollen kan fortelle at man fant at Avløs Vel hadde så lite å figurere med i en årsberetning at tilbudet ikke hadde noen interesse. — «Området for vellets arbeid er meget begrenset, så det er lett overskuelig for inte-

resserte.» — Det skulle ennu ta noen år før befolknings-
eksplosjonen nådde Avløs.

Ennu så sent som i 1943 var man ikke helt ferdig med det gamle navnet fra huseierforeningens tid, men nå tok man endelig opp spørsmålet om endring av lovene slik at man en gang for alle kunne stryke Bærumsbanens navn, eller som det heter i argumentasjonen for lovendringen: «Bærumsbanens navn ønskes fjernet fra loven.» Det skjedde da også på generalforsamlingen 1. desember, da benevnelsen Avløs Vel og «vellets interesser» kom istedet for alle hentydninger til Bærumsbanens Huseierforening. Samtidig ble man enige om at fra nå av skulle det hete årsmøte og ikke generalforsamling.

Ved siden av den lokale matauking i velmedlemmenes haver var det også anledning til å delta i offentlig vedhugst i Bærum i krigens dager. Bærum vedutvalg henvendte seg til Avløs Vel sommeren 1944 med en oppfordring til vellets medlemmer om å sørge for sin ved selv, men Avløs Vel fant at dette strengt tatt ikke interesserte vellets medlemmer som fikk dekket sitt behov for ved og brensel gjennom Bærumsbanen.

Nå nærmet tiden for 20-årsjubileet seg, men man fant snart ut at tidene vinteren 1945 ikke var slik at det var noen grunn til å feste. Vanskelig var det også med mat og andre forhold gjorde en skikkelig fest umulig. Styret frarådet feiring av jubileet, og vellets medlemmer fortsatte istedet å drøfte sandstrøing og reparasjon av veiene, søppeltømming og lysproblemer, samtidig som interessen for samarbeid med andre vel steg. En av grunnene var kanskje ønsket om fast postombæring, da det i lengden ble tungvint å dra til postkontoret på Haslum og hente post. I mars besluttet styret å melde Avløs Vel inn i fellesrådet for velforeningene i Bærum — det senere Bærum Velforbund — «På den måten kan vi få mer makt til gjennomføring av viktige saker, så som postombringelse o.l.»

Krigen sluttet og freden kom og livet gikk videre i Avløs Vel, litt nedslitt etter fem års krig og okkupasjon, men med en betydelig bedre økonomi enn vellet noen gang tidligere hadde hatt. Mer enn kr. 1.200 i kassen ved årsskiftet pluss kr. 200 i velbidrag fra Bærum kommune.

Et generasjonsskifte holdt på å finne sted på Avløs og velforeningen tok opp spørsmålet om foreldrenes rett til å over-

Konsentrert rekkehusbebyggelse i utkanten av vellets område.

late sine hus til sine barn, selv om disse ikke var ansatt ved Bærumsbanen. Man søkte juridisk assistanse og den advokaten man tok kontakt med var ikke i tvil om at vanlige rettsregler gjaldt, noe Bærumsbanen sa seg helt enig i. Barn kan overta hus etter sine foreldre uansett hvor de arbeider, men ved salg forbeholdt banen seg forskjøpsretten, bortsett fra i de tilfellene der et hus ble solgt til en av Bærumsbanens funksjonærer.

Langsomt stabiliserte forholdene seg, forhandlingene mellom Bærumsbanen og kommunen om overtakelse av kloakken på Avløs sto riktignok i stampe og vellets styre kjempet fortsatt med søppelproblemet, som etter hvert ble en gjennomgangsfigur på styremøtene. Det begynte imidlertid å bli normale forhold i Avløs Vel og tiden var inne til å feire 20-års jubileet — en kombinert freds- og jubileumsfest, som ble besluttet avholdt i Sandvika Gjestgiveri med kr. 600 i subsidier fra vellets kasse.

Grensene sprenges

I mer enn 20 år hadde Avløs Vel vært interesseorgan for en forholdsvis liten gruppe mennesker på et sterkt begrenset område. De bodde i de husene som ble bygget i 1924 og medlemmene i vellet var stort sett de samme gjennom mange år. Noen gikk riktignok bort og en yngre generasjon fulgte etter, behovet for større plass meldte seg, og etter hvert som tilgangen på materialer etter krigen ble bedre, begynte man å bli interessert i å bygge på husene og få det romsligere. For mange var dette et problem og spørsmålet ble reist overfor styret om man var villig til å protestere mot påbygging på husene med den begrunnelse at tomtene var for små. Styret behandlet saken i oktober 1947 og man besluttet ikke å foreta seg noe. Det er en av grunnene til at bare et fåtall av husene i det gamle velområdet er slik de var da de ble bygget.

I en årrekke hadde Avløs Vel vært et mannsamfunn. Det var mennene som satt i styret, som gikk på møter og diskuterte vellys og søppel, som var med på dugnad og som var ansvarlige for vellets daglige drift. Tre år etter krigen begynte kvinnene på Avløs å røre på seg. Kanskje var styret litt betenkt over utviklingen for det heter i styreprotokollen at det er kommet en henvendelse fra flere om at damene på Avløs vil starte en klubb i tilknytning til vellet. Styret har besluttet at årsmøtet avgjør saken. Den 4. mars 1948 skjedde det. Damene var til stede på årsmøtet for første gang og med 12 stemmer mot 1 og en blank stemmeseddel godkjente årsmøtet at det ble startet en dameklubb tilknyttet Avløs Vel. Vellet skulle få stor glede av dameforeningen i årene som fulgte, eller som det heter i referatet fra årsmøtet i 1948 «Efter møtet var det selskaperlig samvær. Det ble servert kaffe og kaker/smørbrød av damegruppen og etterpå spilte Hansen og Stenberg opp til dans.» — Det var første gang i vellets nesten 25 år lange historie at et årsmøte ble avsluttet på den måten.

Året etter skulle begeistringen bli enda større: «Efter årsmøtet viste damelaget sin store misjon ved et veldekket kaffebord, etterfulgt av et lynlotteri med de mest fantastiske ge-

Moderne villabebyggelse i Nesveien - en kontrast til de første boligene på det gamle Avløs.

vinster fra luksus til det mest nødvendige. Hansen sørget for å få stemningen opp med trekkspillet.»

Vi er nå kommet opp i begynnelsen av 1950-årene og Avløs Vel holder på å endre karakter. Nye hus bygges i strøket, nye byggelag kommer til og vellet får flere medlemmer, samtidig som grensene utvides. Kommunen kommer også mer og mer inn i bildet. Vi er på vei inn i den noe langsommelige perioden i velhistorien i Bærum, der de tradisjonelle veloppgavene overtas av kommunale etater og organer, slik vi finner det helt naturlig i våre dager. I juni 1950 skriver Bærum kommunes oppmålingsvesen rundt til alle velforeningene og understreker nødvendigheten av bedre og tydeligere husnummer (det gjør forresten oppmålingsvesenet fortsatt) men styret i Avløs Vel besluttet å legge henvendelsen i protokollen. På Avløs er husnumrene i orden.

I april 1954 blir medlemmene av byggelaget på den andre siden av Nesveien opptatt i vellet med sine 1.000 meter vei og

veilys som de nye medlemmene skulle bekoste uten utgifter for Avløs Vel. Senere kommer Vallerskogen til og Selvågbebyggelsen.

Samtidig som vellet vokste økte også utgiftene og kommunen ble anmodet om å øke det årlige bidraget til vellets arbeid. Bl.a. pekte man høsten 1972 på at vellets område var blitt fordoblet fra 1. januar 1951 og at man hadde betalt en regning på veilys på nesten kr. 2.000 til det nye velområdet. Med et velbidrag på kr. 600 var det vanskelig å klare seg og da kommunen i prinsippet dekker 50 prosent av utgiftene til veilys så ba velforeningen om økt bidrag, noe kommunen stilte seg positivt til.

Med økt medlemskap i vellet begynte enkelte administrative problemer å dukke opp. Man kjente hverandre ikke så godt som før og på årsmøtet i 1953 ble man enige om å nedsette en valgkomite, uten at det ser ut som om det førte til noe brudd i kontinuiteten i styret og ledelsen av vellet, der den gamle garde fra den sentrale bebyggelsen på Avløs fortsatt spiller hovedrollen, selv om nyinnflytterne etter hvert begynner å gjøre seg gjeldende i arbeidet med vellets forskjellige problemer. I begynnelsen av 50-årene er det særlig kloakkspørsmålet som står sentralt og i 1954 kom man endelig så langt at styret på årsmøtet kunne opplyse at fem-seks års forhandlinger med Bærum kommune endelig hadde ført til et positivt resultat at kommunen hadde overtatt kloakken på Avløs.

Veibelysningen var imidlertid fortsatt vellets problem og i 1954 ble man enige om å velge en lønnet lysmester som skulle sørge for at det var lys i de mange lampene vellet nå rådde over. Det ble også oppnevnt kontaktmenn mellom styret og de forskjellige områdene av vellet og man hadde livlige diskusjoner om forholdet mellom Avløs Vel og medlemmene av Søndre Nes Borettslag.

Representanter for borettslaget var til stede på et styremøte i juni 1954 for å finne frem til en avtale om medlemskontingent og rettigheter. Etter en del diskusjon kom man til at borettslaget kunne stå som medlem av Avløs Vel som huseier, mens de 40 medlemmene av borettslaget ble leieboer-medlemmer, som skulle betale mindre kontingent enn huseierne, men ha samme rett til de fordeler velmedlemskapet ga i form av veilys og vinterrydding av veiene. Borettslaget var imidlertid

villig til å betale lys i sin egen vei og sammen med beboerne i Vallerveien sørge for lys uten utgift for Avløs Vel.

Interessen for dugnadsarbeid på veinettet blir stadig mindre opp gjennom 50-årene og man begynner for alvor å diskutere om man ikke bør ansette fastlønte veivoktere til å holde veiene i orden. Økonomien kunne imidlertid ikke klare en slik belastning og i slutten av 1954 sender styret ut en appell til alle vellets medlemmer om å slutte aktivt opp om pliktarbeid på veiene, da vellets kasse ikke makter å finansiere lønnet arbeidskraft til veivedlikehold.

Samtidig bevilger man kr. 600 til innkjøp av en fotocellebryter på lysnettet. Det blir ikke lagt skjul på at man synes det er dyrt, men i styreprotokollen heter det fortrøstningsfullt at en slik bryter i det lange løp vil tjene seg fordi strømforbruket ville gå ned. På den annen side var nok folk blitt litt mer kravstore når det gjaldt veilyset enn i de gode gamle dager. Bl.a. ble det i forbindelse med årsmøtet i 1955 antydnet at det kunne være ønskelig med en modernisering av belysningen med ensartede lamper over hele velområdet. 100 watts lamper ble nevnt som det ideelle, men man samlet seg til slutt om 60 watt i hver lampe, så litt lysere ble det jo i de siste årene vellet hadde ansvaret for lys på veiene.

Avløs Vel begynte nå å bli rammet av forvandlingens lov i full tyngde. De gamle, tradisjonelle veloppgavene holdt på å bli overtatt av kommunale organer, søppeltømmingen og dens problemer skiftes over fra vellets styre til kommunestyret, Bærum Elektrisitetsverk overtar litt etter litt veilyset og velvei etter velvei over hele Bærum overtas av kommunen.

Hvor store forandringene egentlig var merket man kanskje best på den store 30-årsfesten på Strand, der formannen kunne opplyse at i løpet av det siste året hadde tallet på medlemmer i Avløs Vel økt med 110, slik at vellet på 30-årsdagen hadde hele 193 medlemmer, og var blitt et av de store velleene i bygda. Det er et ganske langt sprang fra de første 30 huseierne som kom sammen i Bærumsbanens vaktværelse på Avløs for å diskutere de første veilysene og melkeprisen som Haslum på Avløs forlangte, til styret i det nye storvellet, der alle ikke lenger kjente alle og det var nødvendig for styret å ha kontaktmenn i de forskjellige delene av vellet.

Ordfører Henry Lehre var inne på dette i sin tale til vellets medlemmer på 30-årsfesten, da han bl.a. pekte på at Avløs Vel ikke har manglet arbeidsoppgaver i de årene som har gått. Det har vært meget som har måttet gjøres, men Avløs Vel har hatt folk som har gått hundre prosent inn for oppgavene. De som flyttet inn på Avløs for 30 år siden, sa ordføreren, skapte et godt vel. Til å begynne med følte de seg nok litt fremmed her ute, men etter hvert ble de mer og mer knyttet til bygda og stedet.

Ordføreren understreket betydningen av velforeningene — slik mange ordførere etter ham har gjort — og slo fast at det aldri vil mangle oppgaver for dem som vil gjøre stedet de bor på til et vakkert og hyggelig sted, sa Henry Lehre og ga uttrykk for håpet om at den gode ånden i Avløs Vel vil leve videre.

Sosial boligbygging forut for sin tid

På et eller annet tidspunkt ut i 1960-årene dukker et begrep opp i protokollene i Avløs Vel — et nytt ord i velhistorien — det tales om «gamle Avløs». Nokså uforandret ligger denne bebyggelsen den dag idag sør for trikkelinjen. den har riktignok fått Bærumveien som en travel ferdselsåre foran seg, men ennå suser det i korn på Avløs gårds jorder og litt av landlig idyll kan fornemmes i trange veier med sagasus i navnene. Skogen bak bebyggelsen er riktignok stort sett forsvunnet og erstattet med eneboliger, rekkehus og villaveier, men ennå holder jordbruket stand i utkantene av Avløs Vels område og man skal ikke gå så mange minutter fra bebyggelsen før man er inne i områder der tiden har stått stille siden de første hyttebyggerne skaffet seg fritidshus i åskanten foran jordene til Dalbo og Dæhli.

Husene på «gamle Avløs» er nok modernisert og bygget på opp gjennom årene, men fortsatt ser man konturene av Bærumsbanens store sosiale boligbygging — som lå årtier foran utviklingen. Noe liknende hadde man aldri opplevet i Bærum før, bortsett fra den gangen like etter århundreskiftet da typo-

grafene fra Christiania bygget «typebyen» på Nedre Nadderud — det området som senere ble organisert i en egen forening — Egne Hjem. Et stasjonsnavn på Bærumsbanen er et stadig minne om dette.

Nå var selvsagt ikke de hus som Bærumsbanen bygget for sine folk på Avløs utstyrt som dagens rekkehus på de store boligfeltene rundt om i Bærum. Det manglet kanskje både kjøkkenskap og benker der husmoren helst ville ha dem, men de representerte en boligstandard som lå langt over tilsvarende boliger inne i byen.

Litt underlig var det sikkert også for Bærumsbanens vognførere, konduktører og verkstedsarbeidere å bli flyttet bort fra sitt tradisjonelle miljø i bygatene til landlige omgivelser i det fjerne Bærum — langt ute på bondelandet. Det er sikkert riktig at beboerne møtte visse problemer i den første kontakten med folk som bodde i Bærum fra før av, og det gikk adskillige år før huseierne på Avløs følte seg akseptert av resten av bygda. Det er kanskje noe av forklaringen på det helt spesielle forholdet mellom huseierne på Avløs og Bærumsbanen, og ikke minst den rolle banens direktør Falkenberg spiller i mer eller mindre latente konfliktsituasjoner.

Det virker av og til som man er satt hundre år tilbake i tiden — til det gamle patrialske samfunnet, før arbeiderbevegelse og fagorganisasjon. Banen føler seg ansvarlig for sine folk og de ansatte har en respekt for sin arbeidsgiver som virker nesten fremmed for 1970-tallsmennesket. Det preger korrespondansen mellom huseierne og Bærumsbanen om overtakelse av husene, om lån og tilbakebetaling, og det varer faktisk ved langt opp i vår egen tid — i alle fall til krigsårene da et spørsmål fra Bærum kommune om interesse på Avløs om felles innsats for å skaffe ved, ble besvart med at det ordnet Bærumsbanen. Da krigen kom og kjellerne på Avløs skulle stemples for å kunne brukes som tilfluktsrom, er det en selvfølge at styreprotokollen kan fortelle at Bærumsbanen skaffer bjelker og trematerialer.

Det gamle Avløs lå langt ute på landet, et godt stykke fra annen bebyggelse i Bærum. Langs den gamle veien fra Sandvika til Haslum kirke var riktignok utstykkningen av Tschudi-marka i full gang og de første beboerne var flyttet inn i tildels nokså kummerlige boliger, ikke stort mer enn hytter som kunne

brukes i helgene. Nedover mot Sandvika og Løkeberg og østover mot Nadderud, Bekkestua og Stabekk var det etablerte villastrøk. Beboerne der så kanskje ikke med den samme beundring på de nye boligene på Avløs, som Budstikka gjorde i sin begejstrede reportasje om det nye boligfeltet i 1924.

Det var små hus på det gamle Avløs — særlig sammenliknet med de imponerende eneboligene langs vestbanen, tomtene var ikke store og utnyttelsesgraden var høy. Bebyggelsen fikk snart sitt eget navn, som ikke var ment som noen heder — «Kongostaden» eller «Kongo».

Trivsel i Kongo

Folk trivdes imidlertid på Avløs, selv om de hadde sine problemer som alle andre i en økonomisk nedgangstid. Og de holdt seg i Kongostaden, der det etterhvert utviklet seg et ualmennelig godt samarbeid mellom beboerne, noe som bl.a. ga seg utslag i et aktivt idrettsmiljø, selv om det ikke alltid var like lett å finne et sted å sparke fotball på. Av og til fikk man lov til å spille på et av Avløs gårds jorder, men så ble tillatelsen trukket tilbake, noen egen idrettsplass fikk man ikke, med idretts-samarbeidet ble tatt opp med gutteklubber på Haslum og Stabekk. Avløs fikk sin egen klubb i 1934 — Avløs Sportsklubb. Medlemmene hadde hjemmestrikkede grønne gensere med gensermerke, håndmalt av maler Hermansen på Bærumsbanen. I begynnelsen av 1930-årene var det hele 78 barn og tenåringer på Avløs, så rekrutteringen var det ikke noe i veien med. Man hører lite om ungdomsproblemer, først langt ut i 1960-årene kommer de første klagene på ungdommen rundt Avløs stasjon.

Gamle medlemmer av Avløs Sportsklubb kan ennå huske hvordan de skaffet penger i klubbkassa med utlodninger og forskjellige tilstelninger, som f.eks. den store festen på vellets danseplass på Avløs-kollen, som det nå er planer om å bebygge. Det var dans og trekkspill, lykkehjul, varme pølser og hjemme-

bakte kaker å få kjøpt. Damelaget hadde vært i sving og både voksne og barn var med på arrangementet.

Det var stor deltakelse og folk kom fra alle kanter av Bærum. Det var ikke bare innbyggerne i Kongostaden som var til stede. Det økonomiske resultatet ble da også over all forventning — kr. 400 i klubbkassa — og det var mange penger i de harde tredveåra.

Avløs Sportsklubb led imidlertid samme skjebne som så mange andre gutteklubber i Bærum i årene før den annen verdenskrig. Guttene vokste til, fikk andre interesser og flyttet ut, en ny generasjon idrettsungdom søkte til andre klubber — Haslum Idrettsforening, Stabæk Idrettsforening og Bærums Skiklub, der ungdommen fra Avløs gjorde seg gjeldende på linje med annen idrettsungdom fra bygda.

En forening som ble satt igang på et meget tidlig tidspunkt i Avløs Vels historie — dameforeningen — døde imidlertid ikke, men opptrer som en sentral institusjon i alle år, ikke minst som ivrig vertskap på alle årsmøter fra den dukker opp første gang.

Fra huseierforening til grendeutvalg

Som alle andre vel i Bærum opplevet Avløs Vel ut gjennom 50-årene og 60-årene det paradoksale at etterhvert som medlemstallet øker, synker interessen for vell-arbeidet blant medlemmene. Medlemskap var en plikt, å vise interesse for vel-foreningens arbeid var en frivillig sak og ofte var det så som så med frivilligheten på Avløs som andre steder. Best illustreres kanskje dette ved noen tall fra fremmøtene på årsmøtene. På det gamle Avløs møtte gjerne alle medlemmene fulltallig frem på årsmøtene og medlemsmøter, selv om det var midt på natten. De kjente hverandre alle sammen og hadde stort sett de samme interessene. Etter «befolkningsekspløsjonen» på Avløs med nye boligområder med andre interesser enn det gamle fellesskapet, går tallet på fremmøtet jevnt tilbake. I 1958 kunne styret slå fast at fremmøtet på årsmøtet var heller dårlig og stort bedre

er det ikke blitt siden. I 1967 var 47 medlemmer til stede, siste gang man var over 30 var i 1966! Siden har tallet på fremmøtte variert mellom 20 og 29 — en litt skremmende utvikling, særlig på bakgrunn av den økte innflytelse det er meningen at velforeningene skal ha på utformingen av lokalsamfunnet etter kommunestyrets vedtak våren 1977 om at vellene skal fungere som grendeutvalg i Bærum.

Problemet med å holde vellet samlet gir seg da også uttrykk i særaksjoner fra enkeltområdene som f.eks. i juni 1955 da styret i Bærumsbanens Vogn- og Verkstedsbetjenings bygge-lag på Nestoppen gikk til aksjon for å få en større andel av vellets midler til å asfaltere egne veier. Byggelagets styre pekte på at de betalte kr. 350 i årskontingent til Avløs Vel og for dette fikk de igjen veilys for kr. 120, snebrøyting for kr. 50 og grus for kr. 180 — eller det de betalte i medlemskontingent. Når så vellet får et kommunalt bidrag på tilsammen kr. 6.500 fra Bærum kommune mente medlemmene på Nestoppen at de hadde krav på en rimelig andel — eller kr. 700. Kravet ble avvist av styret som heller ikke var villig til å ha noe spesielt møte med en gruppe av vellets medlemmer.

Huseierne på Nestoppen ga seg imidlertid ikke, og 20 av dem krevet ekstraordinært medlemsmøte, der bølgene gikk høyt og debatten var livlig. Det hele flatet seg imidlertid ut i all fordragelighet da man ble enig om å la styret arbeide videre med saken, hvorefter lektor Olav Midtun dempet alle gemytter med et kåseri om kunstnerne på Fleskum, som forøvrig har gitt navn til en rekke av vellets veier.

Noen stor sak var dette neppe, men den er på mange måter et tegn på hvordan Avløs Vel har endret seg midt i 1950-årene. Det er ikke lenger en ensartet gruppe mennesker med de samme interesser, felles problemer og felles behov som er med i vellet. Kanskje kan man si at det er flere motsetninger enn tilknytningspunkter mellom velmedlemmene enn det var i de gode gamle dager. I 1955 hadde f.eks. vellet 232 medlemmer. Herav var 127 huseiere og 105 leieboere. Bare i dette skillet ligger et motsetningsforhold, som i sitt vesen virket passiviserende på opplutningen om vellet. Man opplevet det på Avløs og man har opplevet det i velforening etter velforening rundt om i Bærum. Vellet spiller ikke lenger den sentrale rollen i folks liv som

i gamle dager. Bare når ytre elementer truer lokalsamfunnet, samler medlemmene seg om velforeningen. Når kommunen legger frem planer som griper drastisk inn i nærmiljøet, da samler folk seg om velforeningen. Da er den talerør og da har den innflytelse, en innflytelse som vil øke ganske betraktelig etter at vellene fungerer som grendeutvalg.

En overgangstid

Avløs Vel lever imidlertid videre i denne perioden, som til en viss grad er preget av at kommunen litt etter litt overtar det som i gamle dager var viktige veloppgaver. Idag er velveiene rundt om i Bærum en saga blott og Bærum elverk har forlengst overtatt ansvaret for gatebelysningen. Folk som flytter inn i nye boligstrøk idag ville trolig bli meget forbauset hvis de fikk vite at arbeid på veiene var deres sak og at de selv måtte sørge for belysningen, slik alle velforeningene i Bærum har gjort i en årrekke.

I april 1956 ga styret i Avløs Vel f.eks. uttrykk for sin bekymring over forfatningen til en rekke veier i vellet, samtidig som man beklaget manglende interesse for dugnadsarbeidet. Spørsmålet om det ikke var bedre å kreve høyere kontingent enn å fortsette med frivillig arbeid på veiene ble diskutert. Samtidig tok man opp et gammelt krav om ombygging av Nesveien og fikk til svar fra kommunen at noe nok ville bli gjort, men noen vesentlig omlegging ville ikke bli aktuell for den nye Bærumveien ville ta det meste av trafikken. Først i 1977 reviderte kommunen denne optimistiske fremtidsstroen og vedtok en reguleringsplan for en del av Nesveien med skikkelig fortau.

Butikken kommer

I vellets barndom dro medlemmene til byen for å handle. De reiste gratis med Bærumsbanen og fant billige butikker i byen. I 1950-årene ble behovet for en butikk på selve Avløs stadig

større og i 1960 kom samvirkelagets avdeling nede på det gamle Avløs.

Forholdet til Bærumsbanen var fortsatt godt, men i slutten av 1950-årene hadde man en livlig konflikt om banens biltrafikk som man av sikkerhetsmessige grunner ikke lenger ville føre over jernbaneskinnene. Istedet ble den — under heftige protester, dirigert gjennom planundergangen og inn i de gamle villaveiene. Styret protesterte men fikk et «i formen elskverdig men i realiteten avvisende brev fra driftsingeniøren.» Vellet ga seg imidlertid ikke og enden på det hele ble at Bærumsbanen gikk med på å holde sin tungtrafikk utenfor de trange villaveiene.

Andre problemer dukket opp, ikke minst kommunens utbyggingplaner på Avløskollen, der man i 1960 hadde prosjektert en større boligblokk. De gamle veiene på Avløs skulle brukes som adkomstveier. Det ble riktignok ikke noe av byggeplanene og det skulle ta 17—18 år før de igjen dukket opp.

Efter hvert som tiden går og vi nærmer oss vår egen tid, dukker våre dagers stridsspørsmål opp i vellets analer. I en årrekke hadde Øverlandselva vært nokså stedmoderlig behandlet. Man kastet søppel i den og man var igrunnen ikke klar over hvor verdifullt det er å ha en ren bekk i nabolaget. Vinteren 1960 tar imidlertid Avløs Vel for første gang opp spørsmålet om å få stanset utslipp av forurenset kloakk ut i elva og sammen med Haslum og Løkeberg Vel overveiet man å protestere mot et kloakkutslipp fra Sæteren spesialskole. Hva som egentlig ble resultatet er ikke helt klart, men det skulle i alle fall gå drøye ti år før noe positivt ble gjort for å rense Øverlandselva.

Nye generasjoner

Mange av de nye medlemmene av vellet var unge mennesker med små barn, noe som ga seg utslag i en del av velforeningens arbeid. Blant annet forsøkte man seg med juletre ved Avløs stasjon og den 16. desember 1962 ble den tent med stor stas og livlig oppslutning fra velmedlemmenes side. Det var damelaget

som hadde ansvaret for arrangementet som stort sett var vellykket. Styret anfører imidlertid at man ved neste års arrangement bør ha følgende for øyet — som det heter i styreprotokollen — «Det var i år 125 poser til barna. Dette var ca. 50 poser for lite. Neste år må det således anskaffes 175 poser og man må finne frem til en ordning der i alle fall de minste barna kan få sine poser uten å komme til skade. Hertil trengs minst seks voksne hjelpere. Juletreet — som var seks meter — var forøvrig for lite og må neste år være minst åtte meter høyt.»

Programmet var imidlertid riktig bra med velkomsttale av vellets formann, opptreden av speiderne, kort andakt og gang rundt juletreet med utdeling av posene som det store høydepunktet og julenissen kom pr. hest fra Avløs gård.

Inn i en ny tid

I 1960-årene befinner Avløs Vel seg i en overgangsperiode i likhet med de fleste andre vellene i Bærum. Langsomt overtar kommunen en rekke av de tradisjonelle veloppgavene, og der kommunen ikke kommer inn for fullt i første omgang, øker velbidragene slik at velforeningene på et vis opptrer som kommunens forlengede arm i en tid da man ennå er i et grenseland mellom den gamle jordbrukskommunen og en moderne forstad. Bærum hadde ennå ikke fullt ut akseptert overgangen. Velforeningene bar mange av forstadsområdenes problemer frem til løsning. Dette gir seg bl.a. uttrykk i den økte interessen for en modernisering av veinettet. Det er ikke lenger bare tale om et lass grus som skal spres ut på veiene gjennom dugnad. Det det nå gjelder er asfaltering, ikke minst i de nye delene av Avløs Vel, som f.eks. på årsmøtet i 1963 da det ble nedsatt et utvalg på tre medlemmer som skulle ta asfalteringen i Neslia og Nestoppen opp til vurdering og legge frem en finansieringsplan. Det var forutsetning at dette skulle skje i samarbeid med styret. Skulle asfalteringen føre til økonomiske bidrag fra vellets side måtte dette godkjennes av et ekstraordinært medlemsmøte.

Avløs-området er nå blitt noe helt annet en i de gode gamle dager. Man har fått forretning og sist men ikke minst man har fått kiosk, som ikke bare var til glede. (Idag er den borte). På årsmøtet i 1963 diskuterte man lekeplass på Avløskollen og i styreprotokollen står det nokså kort og konsist at man ikke tror det lar seg gjøre å få de større barna bort fra kiosken. Et nytt element i Bærums-ungdommens liv er dukket opp. De endeløse oppholdene ved kiosken, til mer eller mindre sjenanse for banens passasjerer. Det er også kommet telefonkiosk som er utsatt for hærverk og det klages over at avisbudene søler med papir i krysset Avløsveien/Nesveien.

Samtidig dukker det gamle utnavnet «Kongo» opp for siste gang i styrets protokoller: «folk i Kongo har ikke behov for lekeplass, da det mest er eldre mennesker som bor der.»

Men Avløs Vel vokser. Statens eiendom på Durud mellom Avløs og Valler skal bygges ut og vellet protesterer mot utformingen av den nye bebyggelsen. Det skal bygges 227 leiligheter i blokker på fire etasjer. Avløs Vel har forsåvidt ikke noe imot at det bygges nye hus, men man mener at utnyttelsesgraden er for høy og forlanger at den reduseres til tre etasjer. Vellet nådde frem med sin protest og i den endelige reguleringsplanen ble det besluttet å bygge tre etasjers blokker med kjelleretasje. Styret fant ingen grunn til å protestere mot denne reguleringen.

Utviklingen henimot økt kommunalt ansvar for det vi idag mener er naturlig for en kommune, men som før var en veloppgave, fortsetter henimot slutten av 1960-årene, bl.a. underretter kommunen Avløs Vel før årsmøtet i 1965 at kommunen fra 1. januar overtar alt ansvar for veilyset i vellets område. Vellet sier seg glad for dette, men som de forsiktige generaler styret er, besluttet man å beholde ordningen med faste lysmestre — som man hadde hatt i en årrekke — i alle fall inntil man fikk nærmere beskjed fra kommunen om hvordan den nye ordningen skal fungere.

Problemer i forbindelse med veibelysningen ble forøvrig nokså akutt da det ble aktuelt med veibelysning på det nye boligfeltet på Nordre Nes, beregnet til kr. 14.000 og tilsvarende belysning på Durud til kr. 32.000. Ifølge vanlig praksis skulle vellet og beboerne dekke halvdelen, mens kommunen betalte

Omsider ble det forretning i Kongo - Samvirkeagets avdeling på Avløs.

resten. Vellets styre tok saken opp med teknisk rådmann Anton Getz og pekte på at det lå langt utenfor vellets økonomiske evne å betale slike utgifter. Søndre Nes var under utbygging samtidig med tilsvarende utgifter til veilyset og det er grunn til å tro at bl.a. trykk fra Avløs Vel førte til at kommunestyret under budsjettdebatten vedtok at kommunen fra 1. januar 1967 skulle overta både nyanlegg og vedlikehold av veilyset. Med dette var en stor velsak ført til veis ende — bokstavelig talt — fra de første beskjedne lampepunktene på gamle Avløs til 60- og 70-årenes moderne veibelysning.

Samtidig med at kommunen overtar mer og mer av det som tradisjonelt var vellets oppgave, saker som gjorde velforeningen verdifull som et talerør for befolkningen i området, kan man

registrere en stigende svikt i interessen for vellets møter og de saker som behandles. Barneparkering, ungdomsbekjef-tigelse og lekeplasser fanger ikke interessen lenger blant be-boerne. De har en tendens til å isolere seg i sin egen vei eller have, i sitt rekkehus eller borettslag. På årsmøtet i april 1967, var det f.eks. ikke møtt frem fler enn 19 medlemmer, trass i at Avløs Vel aldri hadde hatt så mange medlemmer. Styret fikk imidlertid atskillig ros av de som var til stede. Bl.a. ble det beklaget at interessen blant medlemmene var så liten når styret gjorde så godt et arbeid. Styret takket for rosen og slo fast at man fortsatt ville arbeide for vellets beste trass i liten interesse fra medlemmenes side.

Så fortsetter da Avløs Vel sin virksomhet, man diskuterer stadig veilys — kommunen handlet nok ikke så raskt, asfaltering av veier, parkering av biler og hverdagens tusen problemer.

Det skjedde kanskje ikke så meget, men vellet fyllte en oppgave og i begynnelsen av 70-årene begynner nye signaler å gjøre seg gjeldende med varsel om hvordan det fremtidige samarbeidet mellom kommune og velforening skulle bli.

I årsmeldingen som ble lest opp på årsmøtet i mars 1971 ble det for første gang slått fast at vellet har en viktig oppgave når det gjelder reguleringsplaner innen velområdet. Det er vellets plikt å komme med de nødvendige forespørsler og også å uttale seg om de planene som legges frem av reguleringsvesenet. I den første tiden hadde styret tydeligvis opptrådt svært selvstendig og under en kort debatt om saken ble det bl.a. hevdet at vellets menige medlemmer bør få anledning til å uttale seg om slike saker. Det var grasrota i nærmiljøet som ga lyd fra seg, lenge før disse to begrepene strengt tatt var oppfunnet.

Efter hvert blir vellet trukket stadig mer aktivt inn i arbeidet med reguleringsplaner. Riktignok har man ennå ikke noen reell innflytelse, men kommunen regner med at det er viktig å ta vellet med på råd i reguleringsendringer innen eget område. Vinteren 1972 drøfter styret også henvendelser fra andre vel om planer som griper ut over velgrensene, som krever samarbeid på lengre sikt og over større områder i kommunen. Kanskje ble dette aksentuert for første gang da

Moderne Blokkbebyggelse i Durudveien.

Avløs Vel — sammen med andre velforeninger — var til stede ved den første presentasjonen av orienteringsmøtet om Jarlinjen — motorveien som vel ikke direkte berørte vellets område, men som ville få innvirkning på den fremtidige utviklingen i Østre Bærum bl.a. ved at bygda ville bli skåret gjennom av enda en motorvei i tillegg til E 18. På denne bakgrunn heter det i årsmeldingen for 1972 at «i forbindelse med de nye veitraseer som er planlagt i Bærum, har styret vært representert ved Bærum Velforbunds møter i 1972, og følger utviklingen nøye.

Samtidig kunne styret opplyse at vellets veier nå alle er i god stand slik at grunnlaget er til stede for kommunal overtakelse av vedlikehold og snebrøyting, noe kommunen tidligere hadde sagt seg villig til.

På styrets møte den 12. mai i 1973 dukker et nytt fenomen opp i velhistorien. Det er Miljøverndepartementet, som har lagt frem sin plan om midlertidig fredning av Kolsåsområdet. Vellet gir sin fulle tilslutning til planene og håper at de blir gjort permanente for det området som grenser til interessefeltet for Avløs Vel — fra Valler stasjon på Kolsåsbanen til Godthåp, med det lille unntaket at man regner med at leke-

plassen i Asterudveien, selvfølgelig ikke kan inngå i det fredede område.

Høsten 1973 begynner også samarbeidet mellom kommunen og velforeningene å komme inn i fastere former når det gjelder lokalsamfunnets muligheter for å uttale seg om reguleringsaker. Det var bygningsrådet som drøftet problemet på et møte 1. mars 1973, der man besluttet at heretter skal alle viktige reguleringsplaner forelegges de berørte vel, som da må behandle sakene i medlemsmøte eller på ekstraordinær generalforsamling. Velforeningene hadde tatt sine første skritt mot den fremtidige oppgaven som grendeutvalg. Det tar ennå noen tid før vedtaket gir seg utslag i virksomheten i Avløs Vel, men den 16. mai 1974 kan man lese i styreprotokollen at nå er styret innstillet på å følge en stor reguleringssak som vil få innflytelse på den fremtidige utviklingen av det strøket i Bærum som Avløs Vel er en del av. Det var de første planene om utbygging av Nes-Åsterud og Hosle V og forlengelsen av Kolsåsbanen og Røabanen og sammenknyttingen av de to banene.

Inn i fremtiden

Så har vi da streifet gjennom Avløs Vels historie i omkring et halvt århundre, vi har tatt med løst og fast, skrevet for meget om enkelte saker, glemt en del og forsøkt å unngå å fortape oss i detaljer om problemene i den enkelte villaveien. Vi har forsøkt å trekke opp de store linjene og skildre et helt spesielt bomiljø som gjennom 50 år har utviklet seg fra å være Kongo på Avløs til et av de store vellene i Bærum.

Spennvidden i det som har skjedd i disse 50 årene kan kanskje best illustreres ved å minne om at det året Avløs Vel ble stiftet ble de første radioprogrammene sendt ut i Norge og at styret i vellet 50 år etter stiftelsen drøftet spørsmålet om å få Avløs Vel knyttet til TV-antennen på Kolsåstoppen slik at vellets medlemmer i tillegg til norsk fjernsyn kunne ta inn svensk TV I og TV II. Det var en utvikling hverken Bærumsbanens direksjon eller huseierforeningen på Avløs hadde tenkt seg muligheten av for et halvt århundre siden.

Asker og Bærums Budstikkens trykkeri